

Állásfoglalás a forgalomból bevont valutáknak a pénzváltási tevékenység szerinti megítélésével kapcsolatban

I. TÉNYÁLLÁS

Az állásfoglalás iránti kérelmet benyújtó Társaság foglalkozik pénzváltással, ugyanakkor forgalma jelentős részét teszi ki a forgalomból bevont valuták váltása. Forgalomból bevont valutát a hitelintézetek nem vételeznek be, illetve ezekkel értelemszerűen az MNB nem foglalkozik, több országban pedig hosszabb ideig, vagy akár korlátlanul lehet forgalomban lévőre átcserelni a bevont bankjegyeket, érméket, ezért ez a szolgáltatás a Társaság szerint hiánypótló a piacon és az ügyfelek számára is előnyös, mivel nem kell külföldre utazniuk forgalomban lévő bankjegyre vagy érmére cserélni a birtokukban lévő bevont valutát.

A Társaság jelezte, hogy a bevont valuták váltását egyes pénzváltók pénzváltási tevékenység, míg mások numizmatikai célú forgalmazás keretén belül végzik, a két tevékenység adózási és bizonylatolási rendje nagy mértékben eltér. A Társaság azt is jelezte, hogy a piaci szereplők eltérően értelmezik a pénzváltók forgalomból bevont bankjegyek kivonására vonatkozó szabályt (egyes pénzváltók át sem veszik az ügyféltől, míg mások szerint a pénzváltó a forgalomból való kivonásra kötelezett, a megvásárlásra nem).

II. JOGKÉRDÉSEK

A fenti tényállás alapján a Kérelmező az alábbi kérdések vonatkozásában kérte az MNB állásfoglalását:

2.1. A Társaság azt a kérdést tette fel, hogy a Társaság továbbra is foglalkozhat-e bevont valuták váltásával (vásárlásával, eladásával) hazai törvényes fizetőeszköz ellenében.

2.2. Amennyiben az előző kérdésre adott válasz igenlő, a bevont valuták vásárlása pénzváltási tevékenységnek minősül-e.

2.3. Amennyiben az előző kérdésre adott válasz nemleges, a bevont valuták váltása (vásárlása, eladása) numizmatikai célú forgalmazásnak minősül-e.

III. AZ MNB ÁLLÁSPONTJA

A Hpt. 3. § (2) bekezdés szerint kiegészítő pénzügyi szolgáltatás a következő tevékenységek üzletszerű végzése forintban, valutában, illetve devizában:

a) pénzváltási tevékenység.

A pénzváltás fogalmát a Hpt. 6. § (1) bekezdés 92. pontja tartalmazza: külföldi fizetőeszközök adásvétele a törvényes fizetési eszköz ellenében, valamint külföldi fizetési eszközök adásvétele külföldi fizetési eszközök ellenében. Nem minősül pénzváltási tevékenységnek a pénzforgalmi szolgáltatáshoz kapcsolódó pénznemek pénzforgalmi szolgáltató által történő átváltása, a külföldi pénznemre szóló, forgalomban lévő vagy forgalomban lévőre még átcserezhető pénzügyi és bankjegyek numizmatikai célú forgalmazása, valamint belkereskedelemben az áruval, vagy szolgáltatással kapcsolatos ügyletekre vonatkozó fizetések teljesítése¹.

A Korm. rendelet 1. § (2) bekezdése alapján e rendelet alkalmazásában fizetőeszköz alatt a devizakorlátozások megszüntetéséről, valamint egyes kapcsolódó törvények módosításáról szóló 2001. évi XCIII. törvény (Devtv.) 2. § 6. pontja szerint meghatározott fizetőeszköz fogalmát kell érteni (tárgyi hatály).

A Devtv. 2. § 6. pontja szerint *fizetőeszköz*: a pénz, továbbá – ellenkező rendelkezés hiányában – a forintra vagy külföldi pénznemre kiállított pénzhelyettesítő eszköz.

¹ Mnbvtv. 4. § (2) Az MNB jogosult Magyarország hivatalos pénznemében bankjegy- és érmekibocsátásra. Az MNB által Magyarország hivatalos pénznemében kibocsátott bankjegy és érme – ideértve az emlékbankjegyet és emlékérmét is – (a továbbiakban együtt: bankjegy és érme) Magyarország törvényes fizetőeszköze

A Korm. rendelet 1. § (2) bekezdése a Devtv. 2. § 6. pontjára hivatkozik, ugyanakkor a Devtv. 2. § 4. és 7. pontjai is adnak fogalmi meghatározásokat:

4. *valuta*: külföldi pénz;

7. *pénzhelyettesítő eszköz*: a csekk – ideértve a kitöltetlen csekket is –, a hitelkártya, a csekk-kártya, a bankkártya, a kereskedelmi kártya, a váltó, az utalvány, továbbá a takarékbetétkönyv vagy az ilyen betétről kiállított más okirat, és elnevezésétől függetlenül minden más, az előzőekkel azonos rendeltetésű okmány.

A Kúria Kfv. 35.354/2018/8. szám alatt, adóügyben hozott közigazgatási határozata alapján a Hpt. pénzváltási tevékenységre alkalmazott meghatározásában szereplő „fizetőeszköz” egyaránt vonatkozik a külföldi- és a törvényes fizetőeszközökre.

Törvényes fizetőeszköznek a Magyar Nemzeti Bankról szóló 2013. évi CXXXIX. törvény (Mnbtv.) 4. § (2) bekezdése szerinti, illetve a pénzkibocsátásra jogosult külföldi intézmény jogi aktusában vagy hivatalos közleményében ilyenként meghatározott bankjegy és érme minősül.

Az Mnbtv. 23. § (1) második mondata értelmében az MNB elnökének rendeletében megjelölt határnappal a forgalomból bevont bankjegyek és érmék elveszítik törvényes fizetőeszköz-jellegüket.

A bankjegyek feldolgozásáról, forgalmazásáról, valamint hamisítás elleni védelmével kapcsolatos technikai feladatokról szóló 1/2023. (I. 17.) MNB rendelet (1/2023. (I. 17.) MNB rendelet) és az érmék feldolgozásáról, forgalmazásáról, valamint hamisítás elleni védelmével kapcsolatos technikai feladatokról szóló 20/2019. (V. 13.) MNB rendelet (20/2019. (V. 13.) MNB rendelet) 1. §-ai alapján ezen MNB rendeletek egyes rendelkezéseit alkalmazni kell a pénzkibocsátásra jogosult külföldi intézmény által kibocsátott, forgalomból bevont, de törvényes fizetőeszközre még átváltható külföldi bankjegyek és külföldi érmék forgalmazására.

Az 1/2023. (I. 17.) MNB rendelet 2. § 33. pontja alapján törvényes fizetőeszköz: az MNB tv. 4. § (2) bekezdése szerinti, illetve a pénzkibocsátásra jogosult külföldi intézmény jogi aktusában vagy hivatalos közleményében ilyenként meghatározott bankjegy és érme.

Az 1/2023. (I. 17.) MNB rendelet 2. § 12. pontja határozza meg a forgalomból bevont bankjegy, míg a 20/2019. (V. 13.) MNB rendelet 2. § 6. pont szabályozza a forgalomból bevont érme fogalmát: törvényes fizetőeszköznek már nem minősülő, MNB hirdetményben vagy MNB rendeletben, illetve a pénzkibocsátásra jogosult külföldi intézmény jogi aktusában vagy hivatalos közleményében ilyenként meghatározott bankjegy/érme.

Az 1/2023. (I. 17.) MNB rendelet 2. § 14. pontja és a 20/2019. (V. 13.) MNB rendelet 2. § 7. pontja megadja a forgalomképes bankjegy, illetve a forgalomképes érme fogalmát:

- forgalomképes bankjegy: olyan, törvényes fizetőeszköznek minősülő, valódi forintbankjegy, eurobankjegy, egyéb külföldi bankjegy, amely bankjegy-visszaforgatásra alkalmas,
- forgalomképes érme: olyan, törvényes fizetőeszköznek minősülő, valódi forintérme, külföldi érme, amely érme-visszaforgatásra alkalmas.

Az 1/2023. (I. 17.) MNB rendelet 2. § 15. a) pontja és a 20/2019. (V. 13.) MNB rendelet 2. § 8. a) pontja alapján a forgalomból bevont valódi bankjegy/érme forgalomképtelen bankjegynek, forgalomképtelen érmének minősül.

A Hpt. szerinti pénzváltási tevékenységet közvetítő az 1/2023. (I. 17.) MNB rendelet 2. § 28. c) pontja szerint pénzforgalmazónak minősül.

Az 1/2023. (I. 17.) MNB rendelet 3. § (1) bekezdése, illetve a 20/2019. (V. 13.) MNB rendelet 3. § (1) rögzíti, hogy a pénzforgalmazó (a (2) bekezdésben foglalt kivétellel) csak azt követően forgathatja vissza a bankjegyeket, érméket, ha azok valódiságát és forgalomképességét megvizsgálta, és azokat valódinak és forgalomképesnek minősítette.

A Korm.rendelet 28. §-a rögzíti azt, miszerint a pénzváltónak a forgalomból ki kell vonnia a sérült, csonka és – szennyezetttség mértékétől függetlenül – a szennyezett bankjegyet, a forgalomból bevont bankjegyet, valamint az olyan bankjegyet, amelynek valódisága megkérdőjelezhető.

3.1. Az első jogkérdés megválaszolásánál az MNB-nek azt kellett megvizsgálnia, hogy van-e jogszabályi tilalom vagy korlátozás törvényes fizetőeszköznek már nem minősülő, a pénzkibocsátásra jogosult külföldi intézmény jogi

aktusában vagy hivatalos közleményében bevontként meghatározott bankjegy, érme (forgalomból bevont valuta) váltása (vásárlása, eladása) kapcsán.

A forgalomból bevont valuta megvásárlásának tiltására vagy ennek korlátozására vonatkozó jogszabályi előírás nincs, ugyanakkor a forgalomból bevont valuták (bankjegyek és érmék) visszaforgatását, azaz ügyfélnek történő kiadását tiltja az 1/2023. (I. 17.) MNB rendelet 3. § (1) bekezdése és a 20/2019. (V.13.) MNB rendelet 3. § (1) bekezdése, ami azt jelenti, hogy a Társaság vásárolhat ügyfelektől forgalomból bevont valutát, azonban forgalomból bevont valutát nem értékesíthet az ügyfelek részére, azaz azokat nem forgathatja vissza.

Tekintettel arra, hogy a Társaság Hpt. szerinti pénzváltási tevékenységet közvetítő jogi személy és a pénzváltási tevékenység nem kizárólagosan végezhető tevékenység, az MNB felhívja a figyelmet arra, hogy Korm.rendelet 3. § (3) bekezdése, 13. § (1) bekezdése és 19. § (1) bekezdése alapján a bevont valuta vásárlási tevékenységnek összeegyeztethetőnek kell lennie a pénzváltási tevékenységgel. Az üzlethelyiségnek a pénzváltási tevékenység végzésére szolgáló részét el kell különíteni a más tevékenység (pl. numizmatikai célú forgalmazás) végzésére szolgáló résztől, valamint – a vonatkozó számviteli előírások megtartása mellett –, a könyvvitelt is úgy kell kialakítani, hogy a pénzváltási tevékenységgel kapcsolatos forgalom (bevétel, kiadás) elkülöníthető legyen.

Az árfolyamjegyzés kapcsán az ügyfelek védelme és korrekt tájékoztatása érdekében a Korm.rendelet 17. §-át értelemszerűen alkalmazni kell, a pénzváltási tevékenységtől jól elkülöníthetően a bevont valuták árfolyamát kell feltüntetni, az előbbieken kifejtettekre tekintettel kizárólag vételi árfolyamot.

3.2. A második jogkérdés megválaszolásánál az MNB-nek a Hpt., a Korm.rendelet, a Devtv., az 1/2023. (I. 17.) MNB rendelet, a 20/2019. (V. 13.) MNB rendelet és egyéb jogszabályokban foglalt rendelkezések alapján azt kellett vizsgálat tárgyává tennie, miszerint a forgalomból bevont valuta ügyfelektől való megvásárlása minősülhet-e pénzváltási tevékenységnek, figyelemmel a Hpt. pénzváltási tevékenység definíció első fordulatában használt „külföldi fizetőeszköz”, „törvényes fizetési eszköz” és második fordulatában, a numizmatikai forgalmazásnál használt „külföldi pénznemre szóló, forgalomban lévő vagy forgalomban lévőre még átcserélhető pénzermék és bankjegyek” szóhasználatára, illetve a vonatkozó jogszabályi rendelkezésekre, továbbá a Hpt 6. § (1) bekezdés 92. pontjához fűzött kommentár szövegére is, amely szerint a pénzváltás: „A pénzváltási tevékenységről szóló 297/2001. (XII. 27.) Korm. rendelet által részletesen szabályozott pénzügyi szolgáltatás, mely törvényes fizetőeszköznek minősülő nemzeti valuták, tehát a készpénz meghatározott árfolyamon történő átváltását jelenti.”

A Hpt. 6. § (1) bekezdés 92. pontja pozitív és negatív oldalról is meghatározza a pénzváltási tevékenység definícióját, ezáltal módon megadva, hogy mely tevékenységek minősülnek pénzváltási tevékenységnek és melyek nem.

A Hpt. 6. § (1) bekezdés 92. pontjában foglalt definícióból (amely definíció változatlan volt a Régi Hpt.-ben is), az MNB álláspontja szerint egyértelműen kitűnik, miszerint a pénzváltási tevékenység

- külföldi fizetőeszközök adásvétele a törvényes fizetési eszköz ellenében (azaz külföldi pénz, valuta azonnali adásvétele magyar forint ellenében),
- külföldi fizetési eszközök adásvétele külföldi fizetési eszközök ellenében (azaz valuta azonnali adásvétele más valuta ellenében).

A numizmatikai forgalmazásnál a Hpt. 6. § (1) bekezdés 92. pontjában foglalt fogalom szerint nem minősül pénzváltási tevékenységnek

- a külföldi pénznemre szóló, forgalomban lévő pénzermék és bankjegyek numizmatikai célú forgalmazása,
- a külföldi pénznemre szóló, forgalomban lévőre még átcserélhető pénzermék és bankjegyek numizmatikai célú forgalmazása.

Ahogy arra az MNB korábbi állásfoglalásaiban² már rámutatott, a pénzváltási tevékenység tárgya csak készpénz lehet, a pénzváltás *külföldi fizetőeszközök* azonnali adásvételét jelenti (forint vagy külföldi fizetőeszköz ellenében), külföldi fizetőeszköz alatt pedig a Devtv. 2.§ 4., 6. és 7. pontjaiból következően gyakorlatilag a valutát (külföldi pénzt) értjük.

² [3278_honlapos_valt..pdf \(mnb.hu\)](#) [129027_honlapos_valt..pdf \(mnb.hu\)](#)

Törvényes fizetőeszköznek az Mnbvtv. 4. § (2) bekezdése alapján a pénzkibocsátásra jogosult külföldi intézmény jogi aktusában vagy hivatalos közleményében ilyenként meghatározott bankjegy és érme minősül, ugyanakkor az 1/2023. (I. 17.) MNB rendelet 2. § 12. pontja és a 20/2019. (V. 13.) MNB rendelet 2. § 6. pontja alapján a forgalomból bevont bankjegy, érme már nem minősül törvényes fizetőeszköznek (forgalomképtelen). A Hpt. pénzváltási tevékenység definíció első fordulatában használt „külföldi fizetőeszköz” és „törvényes fizetési eszköz” szóhasználat alapján a pénzváltás tárgya tehát kizárólag törvényes (forgalomképes) fizetőeszköz lehet, a fogalom „külföldi fizetőeszköz” meghatározása a pénzkibocsátásra jogosult külföldi intézmény jogi aktusában vagy hivatalos közleményében ilyenként meghatározott bankjegyet és érmét jelenti, míg a „törvényes fizetési eszköz” Magyarország törvényes fizetőeszközeit.

Az előbbieket erősíti a szabályozás azon megfogalmazása, miszerint *nem minősül* pénzváltási tevékenységnek a „külföldi pénznemre szóló, forgalomban lévő vagy forgalomban lévőre még átcserélhető pénzermék és bankjegyek numizmatikai célú forgalmazása”. A Hpt. itt olyan külföldi pénznemre szóló pénzerméket és bankjegyeket említ, amelyek már nem minősülnek törvényes fizetőeszköznek. Előbbiek alapján az MNB álláspontja szerint a forgalomból bevont, már nem forgalomképes valuták (bankjegyek és érmék) megvásárlása nem minősül pénzváltási tevékenységnek. Amennyiben a Társaság forgalomképtelen valuták vásárlását végzi, úgy az a pénzváltási tevékenységétől világosan elkülönítve teheti meg.

3.3. A Hpt. pénzváltási definíciója alapján nem minősül pénzváltási tevékenységnek a külföldi pénznemre szóló, forgalomban lévő vagy forgalomban lévőre még átcserélhető pénzermék és bankjegyek numizmatikai célú forgalmazása sem. A numizmatikai célú forgalmazás tekintetében a Hpt. nem ad fogalmi meghatározást, ahogyan a Hpt. kommentárja sem. A Hpt. pénzváltási tevékenység definíció második fordulatában alkalmazott és jelen esetben irányadó, a „külföldi pénznemre szóló, forgalomban lévőre még átcserélhető pénzermék és bankjegyek numizmatikai célú forgalmazása” meghatározás egyrészt arra utal, hogy a forgalomból bevont valuta is lehet tárgya a numizmatikai forgalmazásnak, másrészt a Hpt. a „forgalmazás” kifejezést alkalmazza, amely szó köznapi értelemben azt jelenti, hogy egy terméket (jelen esetben a forgalomképtelen pénzermét vagy bankjegyet) kereskedelmi tevékenység keretében eladnak, illetve megvesznek.

Bár annak megítéléséhez, hogy pontosan mi minősül *numizmatikai célú* forgalmazásnak, az MNB nem rendelkezik hatáskörrel, álláspontunk szerint kijelenthető, hogy a numizmatikai cél esetében a legfontosabb elhatároló elem a gyűjtői szándék lehet. Ebből következően alappal feltételezhető, hogy a numizmatikai célú forgalmazás során az árképzést és a díjazást a bevont valuta speciális jellemzőit (ritkaság, darabszám, nemesfém tartalom, kidolgozás, stb.) alapul véve a piaci körülmények és piaci verseny alapján, egyedileg határozzák meg.

Az MNB álláspontja szerint – a Hpt. fentiekben és előbbieken hivatkozott „forgalmazás” szóhasználatából eredően – a forgalomból bevont, de törvényes fizetőeszközzé még átváltható külföldi bankjegyek és külföldi érme kifejezetten numizmatikai célú ügyfél általi vásárlása esetén a Társaság nem csak vásárolhat, hanem el is adhat az ügyfelek részére bankjegyeket és érméket. Az MNB azonban ehelyütt is felhívja a figyelmet ezen tevékenység pénzváltási tevékenységtől történő megfelelő elkülönítésére.

Összegezve a fentieket

- 1. a Társaság a továbbiakban is foglalkozhat forgalomból bevont valuta (bankjegyek és érme) megvásárlásával, ugyanakkor forgalomból bevont valutát nem értékesíthet az ügyfelek részére, azaz nem forgathatja vissza azokat (ide nem értve a 3. pontban foglalt numizmatikai célú forgalmazás esetét),**
- 2. az MNB álláspontja szerint a forgalomból bevont, már nem forgalomképes valuták megvásárlása nem minősül pénzváltási tevékenységnek (ezen tevékenységet a pénzváltási tevékenységétől világosan el kell különíteni),**
- 3. valamint bevont valuták numizmatikai célú forgalmazása keretében a Társaság nem csak vásárolhat, hanem el is adhat az ügyfelek részére bankjegyeket és érméket, mely tevékenységet a pénzváltási tevékenységétől elkülönítve végezheti.**

2024. április